



МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
4130 с. Белозем обл.Пловдивска общ.Раковски ул."Васил Левски"№:1 тел.03159/22-
05 факс25-12 e-mail: pgss.belozem.rakovski@gmail.com

Утвърждавам:.....

Директор

инж. Йосиф Стамболийски

П Р А В И Л Н И К

ЗА

ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНИ БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ОБУЧЕНИЕ, ВЪЗПИТАНИЕ И ТРУД

ЗА УЧЕБНАТА 2022/2023 ГОДИНА

Изготвил : Комисия:

Председател: Красимира Патазова

Членове: Соня Ганева

Димитър Стаменов

Настоящият правилник е приет на заседание на педагогическия съвет с Протокол № 1 /15.09.2022 г.

Настоящият Правилник се разработва на базата на Кодекса на труда; ЗЗБУТ; ДВ бр.124/1997г., изм. ДВ бр.98/14.12.2010г.; Наредба № РД-07-2/16.12.2009г. за условията и реда за провеждане на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд; Инstrukция №5 на МОН – ДВ бр.61/1996г. и Указание от 17.01.1997г. по прилагане на инструкцията за изискванията по БУОВТ в системата на Народната просвета.

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1

С този Правилник се определят изискванията спрямо учениците, педагогическия и непедagogическия персонал в ПГСС с. Белозем, както и към лицата, които по различни поводи се намират в училището.

Чл.2

Правилникът урежда правата и задълженията на всички участници в учебно възпитателния процес по осигуряване и контролиране на безопасните условия за обучение, възпитание и труд.

Правилникът съдържа:

- основни познания и изисквания за недопускане на трудови злополуки и професионални болести на преподавателите и непедagogическия персонал в процеса на обучението, както и осигуряване на безопасни и здравословни условия за труд и учение;
- начини на провеждане на видовете инструктажи и воденето на съответната документация
- познания и изисквания по пожарна и аварийна безопасност;
- указания за оказване на долекарска помощ на пострадали при злополука, пожар или авария
- указания за безопасна работа условията на COVID-19
- указания за пропускателния режим в учебното заведение

Дейността в училището е пряко свързана с образователния и възпитателния процес, който засяга учащи, учители, администрация и обслужващ персонал. За нормалното протичане на този процес са необходими здравословни и безопасни условия на труд, отразени в трудовото законодателство на страната и в разпоредбите на министъра на МОН.

РАЗДЕЛ II

ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ ЗА ОБУЧЕНИЕ, ВЪЗПИТАНИЕ И ТРУД

Чл.3

1. За осигуряването на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при провеждане на училищна, извънучилищна дейност и при извършване на трудови дейности в ПГСС с. Белозем да се спазват установените в Р. България единни правила, норми и изисквания по отношение на:

- 1.1 Собствени наети или предоставени за ползване машини, съоръжения, апарати, уреди, инструменти, материали и вещества.
- 1.2 Силови и осветителни ел. инсталации, отоплителни и др. инсталации.
- 1.3 Вибрации и шум, чистота на въздуха, осветеност и лъчения.
- 1.4 Ергономични условия за възпитание, обучение и труд.
- 1.5 Микроклимат /температура и влажност на въздуха/.
- 1.6 Работно облекло, лични предпазни средства и специално облекло.
- 1.7 Съоръжения и медикаменти за долекарска помощ.
- 1.8 Пренасяне на товари.
- 1.9 Организирано от ПГСС придвижване на ученици, педагогически и непедagogически персонал като пътници в превозни средства или пешеходци.

2. За осигуряване на безопасни условия се спазват установените в Р. България правила, норми и изисквания, когато ученици, педагогически и непедagogически персонал или лица от други организации извършват самостоятелно или съвместно следните дейности:

- 2.1 Ремонт, монтаж и демонтаж на машини, апарати и други.
- 2.2 Ремонт на силови и осветителни инсталации, отоплителни, вентилационни и други инсталации.
- 2.3 Строително-монтажни дейности по сградите и двора.
- 2.4 Товаро-разтоварни и транспортни дейности.

Чл.4

1. Учебно-възпитателният процес в ПГСС се осъществява в класни стаи и кабинети.

2. Класните стаи и кабинетите като работни помещения и работни места трябва да осигуряват безопасни условия на труд и опазване здравето на работещите и учениците:

- размерите на помещенията трябва да бъдат съобразени с броя на учениците и характера на дейностите, извършвани в тях;
- класните стаи и кабинетите трябва да отговарят на изискванията на нормативните актове по безопасността и хигиената на труда и противопожарната охрана за съответната дейност, извършвана в тях.
- зони, работни помещения, места, оборудване или части от тях, при които съществува опасност за учениците, педагогическия и непедagogическия персонал, трябва да бъдат обозначени с установените знаци и сигнали за безопасност на труда и противопожарната охрана.

3. Проветряването на работните помещения се извършва ежедневно в началото на учебните занятия, голямото междучасие и след приключване на същите, а при нужда и по-често, особено, когато се работи в условията на COVID -19.

РАЗДЕЛ III

ОРГАНИЗАЦИЯ И КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ОБУЧЕНИЕ, ВЪЗПИТАНИЕ И ТРУД

Чл.5

Този правилник се утвърждава от Директора на училището в началото на всяка учебна година. Същият се актуализира при въвеждането на нови машини, съоръжения, технологии, материали, при разкриване на нови работни места, при изменение на правилата, нормите и изискванията.

Чл.6

Директорът на училището организира запознаване на учениците, педагогическия и непедагогическия персонал и родителите с Правилника.

Чл.7

Директорът осъществява взаимодействие и координира с министерствата, ведомствата и местните органи на държавната власт, дейността по осигуряване на безопасни условия на обучение, възпитание и труд.

Чл.8

Съгласно чл.27 на Закона за здравословни и безопасни условия на труд от 1997г., изм.- ДВ бр.40 от 2007г. на Общо събрание **се учредява Комитет по условия на труд с мандат 4 год.** Комитетът работи в съответствие с изискванията на горепосочения закон.

Чл.9

При сключване на договори с други организации за самостоятелно или съвместно изпълнение на ремонти, строителни, монтажни, товаро-разтоварни и транспортни дейности, директорът е длъжен да включи мерки по осигуряване на безопасни условия на обучение, възпитание и труд.

Чл.10

Директорът осигурява необходимото противопожарно оборудване, както и изправността на наличните противопожарни съоръжения и пътищата за евакуация.

Чл.11

До началото на всяка учебна година Директорът организира изготвянето на инструкции за правилна и безопасна работа за учебните кабинети и лаборатории, съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учащите и липса на трудови навици.

Чл.12

В задълженията на ръководителя, освен запознаването с длъжностната характеристика и ПВТР на училището се включва и запознаването на новопостъпващите работници и служители с настоящия Правилник, като необходимо условие, представляващо подписване на трудов договор.

Чл.13

Директорът организира регистрирането, отчитането и анализирането на злополуките и професионалните заболявания по установения ред в Р. България. Той незабавно уведомява РУО и органите на МВР, Прокуратурата и Гражданска защита в случаите на тежки или със смъртен изход злополуки и на тежки аварии.

Чл.14

В края на всяка учебна година Комитетът по условия на труд анализира БУОВТ и предлага мерки за подобряването им.

Горните се приемат от ПС и утвърждават от директора.

Чл.15

Комитетите по условия на труд контролират спазването на изискванията по осигуряване на БУОВТ и отговарят солидарно за тяхното изпълнение.

РАЗДЕЛ IV СЪДЪРЖАНИЕ И КОНКРЕТНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОСИГУРЯВАНЕ НА БУОВТ

Чл.16

Длъжностно лице, отговарящо за материално-техническото осигуряване на дейностите по БУОВТ е домакинът на училището.

Чл.17

Задължения за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд на лице, обучено по съответните компетенции по ЗБУОВТ, определено със заповед на Директора:

1. Изпълнява възложените му от директора права и задължения по спазване на изискванията на настоящия правилник.

2. Съдейства и контролира редовното и правилно провеждане на инструктажите и обучението за безопасна работа.

3. Следи за недопускане възлагането на дейности на ученици, несъвместими с техните физически, психически особености и липса на трудови навици.

4. Контролира спазването на хигиенните изисквания за учение и труд.

5. Пряко ръководи изпълняването на мероприятия за подобряване условията на работа, за организиране или недопускане на причини, водещи до трудови злополуки и професионални заболявания.

6. Организира и контролира провеждането на обучението по гражданска отбрана, БД, Противопожарната подготовка за използване на наличните средства за гасене и действията при бедствия.

7. Води ревизионната книга за констатации и предписания на контролните органи по охрана на труда.

8. Дава предложения за подобряване условията на труд.

9. Изисква от учителите, водещи упражненията в кабинетите и лабораториите, да поставят на видни места инструкции за безопасна работа

10. Съвместно с медицинския специалист извършват периодичен контрол в учебните кабинети, лаборатории, салон за физкултура и т.н. за санитарно-хигиенното състояние на учебните места, отоплението, осветлението, шума, физическото натоварване, продължителността на учебния работен ден и други. При забелязани нарушения или недопустими отклонения от нормите в областта на охраната на труда да предприеме мерки за отстраняването им или да информира директора за решение.

Задължения на комитета по условията на труд:

1. Да обсъжда в началото на всеки срок цялостната дейност по опазването и осигуряването на безопасността на труда на ученици, учители и друг персонал и да предлага мерки за подобряването им.

2. Да извършва проверки по спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд. На всеки 2 месеца комитетът проверява учебните кабинети, лаборатории и други с оглед на тяхното санитарно-хигиенно състояние и безопасност за обучение и труд. Резултатите от тези проверки се записват в специална книга. С тях задължително се запознава **ЗДАСД**, който е длъжен да вземе отношение по възникналите проблеми. Забелязаните груби нарушения или недопустими отклонения от нормите за безопасност се докладват лично на директора за незабавно вземане на мерки.

3. В началото на всяка учебна година съвместно с представители на здравните органи, ХЕИ, членове на училищния съвет и училищното настоятелство се преглежда състоянието на училищната сграда за установяване годността и за започване на учебната година, като се обръща внимание на закрепването на вратите и прозорците, обезопасяването на ел. инсталацията, осветителните тела и т. н.

4. Да следи за състоянието на трудовия травматизъм и професионална заболяемост.

5. Участва в разработване на програми за информирание и обучение на учителите, служителите и работниците по проблемите на здравословни и безопасни условия на труд.

6. Обсъжда планираните промени в организацията на труда и работните места, предлага решения за опазване здравето и осигуряване на безопасността на учители, служители и ученици.

7. Директорът на училището контролира работата на Комитета и спазването на изискванията по осигуряване на ЗБУОВТ.

Чл.18

1. В ПГСС с. Белозем се организират следните видове инструктажи - начален, на работното място, периодичен и извънреден.

2. Програмите за провеждане на инструктажа се разработват от длъжностните лица, отговарящи за ЗБУОВТ по условия на труд и се утвърждават от директора.

3. С писмена заповед директорът на училището определя длъжностните лица, които ще провеждат инструктаж.

4. Инструктажите се провеждат с всички лица - ученици, педагогически и непедагогически персонал, както и с лицата, които по различни поводи се намират на територията на училището. Не се допускат до работа лица, които не са инструктирани. На отсъстващите се прави инструктаж в деня на идването в училище.

Чл.19

1. В училището задължително се водят книги за инструктажите - една за цялото училище и по една за всеки кабинет, където има специфични правила и норми за безопасно обучение и възпитание.

2. Главната книга за инструктаж се води и съхранява от зам. директора по АСД.

3. Книгите за инструктаж на отделните учители се водят от тях.

В тях се подписват всички инструктирани ученици и се прилагат копия на съдържанието на проведените инструктажи. Книгите подлежат на проверка от компетентните органи.

4. Инструкции за безопасна работа са длъжни да изготвят всички учители по чл.18 и чл.19

Те задължително се поставят на видно място и периодично се припомнят на учениците.

Чл.20

ал.1 При организирано придвижване на ученици, педагогически и непедагогически персонал в масови извънкласни изяви или за извършване на определена работа със заповед на директора се определя лице, което да инструктира и да отговаря за тяхната безопасност.

ал.2 При провеждане на спортни игри, походи, състезания и други извънучилищни дейности класните ръководители и учителите задължително инструктират учениците за поведението им като състезатели, участници в похода, пешеходци или пътници в транспортни средства.

1. Списъците на учениците от групите заминаващи на поход, екскурзия и т.н. се предават на помощник-директора след провеждане на задължителния инструктаж заедно с маршрутния лист за придвижване на групата.

2. Екскурзии се провеждат в съответствие с Наредба №2 на МОН от 24.04.1997г. за организиране и провеждане на детски и ученически отдих и туризъм като за целта ръководството:

2.1 Предварително проучва легитимността на фирмата-организатор и фирмата-превозвач.

2.2 Изисква от родителите на учениците декларация децата им да бъдат включени в групата.

2.3 Издава заповед за ръководители и отговорници на групите, като съставът им се определя в зависимост от броя на учениците и спецификата на ученическия отдих.

2.4 Ръководителите на отделните форми на организиран отдих и туризъм, медицинския, педагогическия и останалият обслужващ персонал носят лична отговорност за живота и здравето на децата и учениците от поемането им в сборния пункт, по време на екскурзията и до връщането им при родителите и настойниците.

3. При организиране на походи по възможност не се включват хронично болни ученици. Същите могат да участват в похода след разрешение от лекар и писмено съгласие на родителите (или присъствието на родител на мероприятиято).

4. Преди провеждане на общински, регионални и национални спортни състезания, учениците-участници задължително преминават през медицински преглед под ръководството на учителите по физическо възпитание или треньорите.

ал.3 Да не се допуска контакт на учениците с лектори, с нездравни религиозни, морални и нравствени убеждения.

ал.4 През зимата преподавателят от последният час задължително напомня на учениците за безопасно придвижване по улиците и тротоарите.

Чл.21

Задължения на класния ръководител по осигуряване на БУОВТ:

1. Класните ръководители работят по учебна програма за обучение на учениците за действие при бедствия, аварии, катастрофи и пожари. В годишните разпределения се предвиждат темите по месеци и се вземат по определения график. За нуждите на обучението могат да бъдат канени и външни лектори или да се вземат на разменни начала, за което се уведомява училищното ръководство.

2. Класните ръководители запознават учениците в часа на класа:
 - с начините на придвижване при зимни условия ;
 - с начините на оказване на първа помощ при удавяне, нараняване и травми по време на лятната ваканция и ползване на плувни басейни.

Директорът контролира изпълнението на работата на класните ръководители по програмата.

Чл.22

Всички преподаватели са длъжни да полагат усилия за реализиране на политиката на училищното ръководство по осигуряване на БУОВТ. Те са длъжни да следят:

1. Влизането в класните стаи и кабинети да става поединично, без блъскане под контрола на дежурния учител.
2. След влизане в класните стаи и кабинети всеки ученик да заема предварително определеното му от преподавателя място.
3. През учебните часове учениците да заемат правилна и удобна поза.
4. Да информират своевременно за установени повреди, липси, аварии или други такива по ел. инсталации, водопроводната и канализационната мрежа, отоплителната система.
5. Да изпълняват и да следят за изпълнение на мерките за работа в условията на COVID -19

Чл.23

Класните ръководители и всички останали учители се задължават да направят достояние на всички ученици настоящия правилник и да изискват неговото съблюдаване.

1. Началният инструктаж се извършва в началото на учебната година, а периодичния – три пъти през годината:
 - със започване на I-вия учебен срок;
 - след приключване на коледната ваканция ;
 - след приключване на пролетната ваканция .
2. Провежданите инструктажи се отразяват в тетрадките за инструктаж.
3. Часовете по защита при бедствия се провеждат от класните ръководители в часа на класа.
4. В началото на учебната година учениците се запознават с плана на училището за защита при бедствия, аварии, катастрофи, пожари и евакуационната система на училищната сграда, както и с плана за работа в условията на COVID-19.

Чл.23а/

1. На учениците се забранява:
 - качването на прозорците, надничането от отворени прозорци чрез надвесване, скачане от прозорците при природни бедствия;
 - бягането, гоненето из класните стаи, коридорите и блъскането на маси и столове и качването върху тях;
 - хвърлянето на чанти, учебници и всякакви други предмети из класните стаи, коридори или от прозорците навън;
 - пипането на ел.ключове, контакти и ел.табла;
 - при откриване на повредени такива да уведомят незабавно класния ръководител, учител или училищното ръководство;
 - пипането на охранителни системи и противопожарните кранове-отварянето с взлом или ключове-дубликати на заключени врати;

- чупенето на ел.крушки, стъкла на прозорци и картини;
- бъркането в съдовете с разтвор на хлорна вар, съхранявани в тоалетните;
- пипането без разрешение и учителски надзор на учебно-технически средства, пособия и всякакви реактиви в кабинетите, където има такива;
- отварянето с взлом или ключови –дубликати на заключени врати;
- внасянето и използването на лесно запалими материали, както и на запалки и кибрит;
- пушенето в сградата на училището и около нея;
- игра с опасни за здравето предмети, както и носенето на такива от къщи;
- влизането в училище с кални обувки;
- чопленето на слънчоглед в сградата на училището;
- внасянето на храна и храненето в класните стаи и кабинети, и хвърлянето на отпадъци от храна по пода и под масите.
- консумирането на кафе, чай и всякакви видове безалкохолни напитки по време на учебния процес;
- безпричинно излизане от класните стаи и водене на телефонни разговори по време на учебния процес;
- внасяне и използване на пиротехнически средства и материали в и около сградата на училището.

2. При възникване на пожар в сградата на училището, то да се напуска по най-бързия начин и по реда, определен с евакуационните планове под ръководството на съответните преподаватели през указаните изходи.

3. Придвижването по коридорите да става внимателно без бягане и блъскане.

4. Забранява се престоят и събирането на групи ученици по стълбището и стълбищните площадки.

5. Да се внимава при придвижването, след измиването на коридорите и тоалетните-те стават хлъзгави и крият опасност от падане.

6. След ползване на чешмите същите да се затварят, като особено се внимава да не се оставят пуснати чешми при спряла вода.

Чл.236/

Задължително е участието на всички ученици, учители и друг персонал в периодичното оттрениране на действията след подаден сигнал за възникнал пожар, стихийно бедствие, производствена авария и др.

Чл.24

Задължения на непедagogическия персонал:

В съответствие със своята квалификация и дадените инструкции непедagogическият персонал в ПГСС е длъжен:

1. Да се грижи за собствената си безопасност и за безопасността на лицата, които биха могли да пострадат при извършваната от него дейност.

2. Да използва опасните вещества и материали като използва средства за лична защита.

3. Да информира незабавно директора и зам..директора за възникнала обстановка при работа, която може да представлява непосредствена опасност за тяхното здраве и за всички неизправности, които се констатираат.

4. Да съдейства на ръководството при изпълнение на мероприятията по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и на предписанията, дадени от контролните органи.

5. Да не оставя в изправено положение до стените метални пръти, греди, дървени стълби и други.

6. Качването и слизането при почистване на прозорците или подмяна на осветителни тела да става изключително внимателно при спазване на правилата за безопасност.

7. Работникът може да преустанови изпълнението на възложената му работа при сериозна непосредствена опасност за живота и здравето му, като уведоми за това прекия ръководител.

Чл.25

Задължения на работника по ремонти, поддръжка и домакина.

Горните са длъжни ежедневно да правят обход на училищната сграда и да следят за повреди, които биха могли да застрашат живота и здравето на пребиваващите в училището.

Чл.26

Безопасно обучение, възпитание и труд в компютърната зала

Общи положения:

1. Този правилник има за цел да конкретизира задълженията на ученици, преподаватели и служители при работа в компютърната зала с персонални компютри и здравно – хигиенните изисквания при обучението на ученици, които трябва да се спазват.

2. Правилникът се издава в съответствие с училищния правилник., Наредба № 9 от 28.05.94г. на МЗ, Закона за защита на личните данни, Правилник за правни и етични аспекти при работа с информационни технологии, Правилник за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището и на основание съществуващата нормативна уредба в образователната система.

3. Указания за прилагането на правилника се дават от училищното ръководство.

4. Спазването на този правилник е задължително за всички, които се обучават или провеждат обучение в компютърния кабинет.

5. За нарушаване изискванията на настоящия правилник виновните лица носят отговорност съгласно съществуващите училищни правилници.

6. Контролът по изпълнението на правилника се осъществява от училищното ръководство.

Провеждане на обучението:

1. Компютърното обучение в учебните и извънучебните дейности на учениците се провежда в учебни кабинети, оборудвани с персонални компютри, наричани компютърни кабинети /зали/.
2. Учебните компютърни кабинети трябва да отговарят на санитарно – хигиенните норми и изисквания за помещения, обзавеждане, технически средства и фактори на работната среда.

3. За провеждане на обучение в компютърните кабинети е необходимо да има съгласие от териториалната РИОКОЗ.
4. Лицата, които провеждат обучение или извънучебни дейности на ученици с персонални компютри, извършват задължително инструктаж срещу подпис на учениците, за нормите и хигиенните правила при работата с персонални компютри, както и за вредните последствия от продължителни занимания и компютърни игри.
5. Учениците, които имат късогледство с минус 6 или повече диоптри, се обучават само след писмено съгласие на родителите и лекарско разрешение.
6. Контролът по спазването на нормите и хигиенните правила от учениците по време на занятие се осъществява от ръководещия занятието.
7. Занятията с персонални компютри се провеждат в часовете с оптимална работоспособност-втори и трети при четири и пет часова учебна програма, и втори, трети и четвърти -при шест и седем часова учебна програма.
8. Не се разрешава провеждане на две последователни занятия без осигуряване на активна почивка между тях от 15-20 минути.

Изисквания към помещенията, оборудвани като компютърни кабинети:

1. В помещенията, ползвани за обучение и извънучебни дейности на учениците с персонални компютри, трябва да има не по-малко от 5 кв.м. на работно място.
2. В помещения с размерите на традиционна класна стая / 50 кв.м. / се разполагат до 9 работни места.
3. В големи помещения не се допускат повече от 15 работни места,независимо че големината на площта позволява това.
4. Помещенията трябва да имат северно, североизточно или източно изложение, да са с едностранно остъкляване и да са оборудвани със слънцезащитни средства - за предпочитане щори с вертикални ламели, светли завеси или слънцезащитни стъкла, стени боядисани в пастелни тонове, таван в матово бял цвят и под с 3 см антистатично покритие.
5. При обзавеждане на кабинетите се спазват стриктно изискванията за обзавеждане и към факторите на работната среда на т.2 и т.3 от Приложение № 9 от 28.05.94г на МЗ.
6. Работната маса трябва да бъде с размери: минимална дължина 1.20, ширина - 0.80 м., и дебелина на плота не по-голяма от 3 см. Височината да бъде съобразена задължително с изискването за заемане на правилна работна поза.
7. Столът да бъде стабилен, на колелца с регулируема височина на седалката.
8. Температурата на въздуха да бъде 18°C - 26°C / оптимално 21°C - 23°C / , относителна влажност 45 % - 60 %.
9. Максимално допустимото еквивалентно ниво на шума да не превишава 50 дб.
10. Видеомониторът на персоналния компютър да има екран с образ, без трептения и промяна в яркостта на знаците, да е с възможности за регулиране в хоризонтална и вертикална посока и да бъде снабден с допълнителен защитен екран.
- 11.Разположението на видеомонитора, клавиатурата и работещия с тях трябва да осигурява разстояние между очи и екран 0.5 м – 0.70 м и между очи и клавиатура 0.45 м – 0.50 м.

Задължения на преподавателя:

- 1 Спазва изискванията, посочени в този правилник. Носи отговорност за живота и здравето на децата от мига , в който ги е поел за обучение, възпитание и труд.
2. Преподавателят е длъжен да запознае обучаваните от него ученици с изискванията за техника на безопасност.
3. Преподавателят е длъжен да проведе инструктаж срещу подпис на учениците.
4. Инструктажът се извършва за нормите и хигиенните правила при работа с персонални компютри , както и за вредните последствия от продължителни занимания и компютърни игри.
5. Носи цялата отговорност по опазване и съхранение на техниката в компютърната зала.
6. Ако по време на учебните занятия възникне повреда или каквато и да била неизправност, преподавателят е длъжен незабавно да съобщи на училищното ръководство.
7. Преподавателят е длъжен да провежда курс на обучение по предварително утвърдена учебна програма.
8. Провежда обучение задължително при спазване на изискванията към техническите средства – т.5 от Приложение №1 на цитираната Наредба № 9 на МЗ.
9. Провежда учебни занятия в компютърния кабинет само след съгласуване с отговорника на кабинета.
10. Провежда учебни занятия при стриктно спазване на максималната продължителност на работа на учениците с персонални компютри – Приложение №2 на Наредбата №9 на МЗ.
11. Провежда два последователни часа само при осигуряване на активна почивка между тях от 15- 20 минути.
12. Следи за състоянието на техниката в компютърната зала и при възникнала повреда се описва в тетрадка, в която се записва датата, на която е работил ученика на компютъра и номера на компютъра .
13. След приключване на учебните занятия е длъжен :
 - да провери работното състояние на наличната техника ;
 - да провери дали всеки компютър е изключен ;
 - да изключи електрическото захранване ;
 - да затвори всички прозорци ;
 - да заключи вратата на компютърната зала .
14. Осъществява контрол по спазването на нормите и хигиенните правила от учениците по време на занятията.

Чл.27

Задължения на ученика:

1. Учениците влизат в компютърната зала само в присъствието на преподавател.
2. Всяко работно място в компютърния кабинет е номерирано постоянно за работещите на него ученици по време на курса на обучение.

3. Учениците в началото на обучението се подписват в инструктажна книга , че са запознати с техниката на безопасност на труда.
4. По време на работа в компютърната зала учениците са длъжни стриктно да спазват всички инструкции на преподавателя.
5. Всеки ученик носи персонална отговорност за своето работно място.
6. Забранява се използването на лични дискети от обучаваните.
7. Не се разрешава на учениците да разместват компютърната техника , както и да я използват за лични нужди.
8. Забранено е влизането на ученици в компютърни програми , които не са съобщени от преподавателя.
9. Забранява се разлепване и унищожаване на гаранционните лепенки , поставени върху компютрите.
10. Ако по време на работа ученикът констатира повреди или неизправност , е длъжен незабавно да съобщи на преподавателя.
11. След приключване на учебните занятия учениците са длъжни да оставят работното си място в добро състояние.
12. Захранващото напрежение на компютърната техника се включва само от преподавателя.
13. Компютрите се включват само след разрешение на преподавателя при спазване на необходимата последователност.
14. Не се разрешава на учениците да инсталират и деинсталират софтуер без разрешение на преподавателя.
15. Да не се мести компютъра и неговите части; да не се теглят и огъват кабелите; да не се изключват или свързват от учениците периферните устройства.
16. Да не се внасят хранителни продукти и напитки в компютърните кабинети.
17. При внезапно спиране на тока компютрите веднага се изключват.
18. При видими промени (спадане на напрежение, силно трептене на монитора и др.) да се уведоми преподавателя.
19. При евентуално късо съединение и др. подобни незабавно да се изключи компютъра и да се уведоми преподавателя.

Учениците имат право на:

- 1.Редовен достъп до училищната компютърна мрежа и в Интернет, при спазване на училищната политика.
- 2.Работа в мрежата и в извънучебно време по утвърден от директора график.
- 3.Работа в мрежата само под контрола на определено от директора лице.
- 4.Обучение за компетентно и отговорно поведение в училищната компютърна мрежа и Интернет.
- 5.Да бъдат информирани за училищната политика за работа в мрежата.

Чл. 28

Правила и задължения на учениците при работа с компютърната мрежа.

1. Училищната мрежа и Интернет се използват само за образователни цели.
2. Забранено е използването на мрежата за стопанска или незаконна дейност.

3. Учениците не трябва да предоставят лична информация за себе си и своите родители като име, парола, адрес, домашен телефон, месторабота и служебен телефон на родителите, без предварително разрешение от тях.
4. Не се разрешава изпращане или публикуване на лични снимки на ученици или на техни близки, без предварително съгласие на родителите.
5. Учениците не трябва да приемат срещи с лица, с които са се запознали в Интернет, освен след съгласието на родителите.
6. Учениците са длъжни да информират незабавно лицето, под чието наблюдение и контрол работят, когато попаднат на материали, които ги карат да се чувстват неудобно или на материали с вредни или незаконно съдържание, като порнография, проповядване на насилие и тероризъм, етническа и религиозна нетолерантност, търговия с наркотици, хазарт и др.
7. Учениците не трябва да изпращат или отговарят на съобщения, които са обидни, заплашващи или неприлични.
8. Учениците не трябва да отварят приложения на електронна поща, получена от непознат подател.
9. Забранено е изпращането на анонимни или верижни съобщения.
10. Забранено е извършването на дейност, която застрашава целостта на компютърната мрежа или атакува други системи.
11. Забранява се използването на чуждо потребителско име, парола и електронна поща.
12. Учениците не трябва да представят неверни данни за себе си.
13. Забранено е използването на нелицензиран софтуер, на авторски материали без разрешение, както и всяка друга дейност, която нарушава авторски права.
14. При работа в мрежата учениците трябва да уважават правата на другите и пазят доброто име на училището.

Чл.29

Отговорност

При нарушаване разпоредбите на тези правила на учениците могат да се налагат наказания, предвидени от ЗУПО.

Чл.30

Безопасно обучение, възпитание и труд във физкултурния салон

1. Уредите трябва да бъдат здрави и неподвижно закрепени.
2. Не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от нараняване.
3. Да се поддържат в изправност закрепването на спомагателните части /винтове, обтегачи, възли и др./.
4. Да се играе винаги с гимнастически постелки, които да намаляват удара при отскоци от уреди или от евентуални падания.
5. Да се следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното, да не изисква от тях изпълнение на трудни елементи.
6. Да не се допускат учениците да играят самостоятелно без наблюдение на учител.
7. На момичета, ненавършили 15 годишна възраст, да не се възлагат физически упражнения, които увреждат или причиняват деформация на органи в областта на малкия таз.

8. Да се поддържа ред и последователност при изпълнението на упражнения, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и др. и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха.

9. Ръководителят на упражнението трябва да оказва помощ при изпълнението на трудни елементи от него и да осигурява безопасност в случай на несполучливи опити.

10. В случай на злополука да се вземат спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да се съобщи на директора на училището. Да се осигурят медикаменти за долекарска помощ.

11. Влизането във физкултурния салон да става само със спортно облекло и чисти спортни обувки /определени от преподавателите по физическо възпитание и спорт/.

12. Играта с топка да бъде с умерена сила, за да се предпазят от удар учениците, стъклата и осветлението.

13. Абсолютно забранено е катеренето по шведската стена без наблюдението на учител.

14. Забранява се на учениците влизането във физкултурния салон без учител.

15. Забранява се ритането на топка в салона.

16. Забранява се внасянето на закуски в салона.

17. Забранява се дъвченето на дъвка по време на час по физическа култура.

18. Задължително е пазенето на чистота в салона.

19. Абсолютно забранено е пушенето и употребата на психотропни вещества на територията на физкултурния салон и около него.

20. Забранява се достъпа на учениците до ел. инсталациите на физкултурния салон и спортните площадки.

21. Местата за занимания по физическо възпитание трябва да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температурата, настилка, разположението на уредите и др.

Чл.31

Безопасно обучение, възпитание и труд на физкултурната площадка.

1. Баскетболните табла, хандбалните врати, волейболните колони и други трябва да бъдат закрепени здраво или стабилизирани с тежести.

2. При хвърляне на уреди строго да се наблюдава да няма хора на мястото около попаденията или периметъра, в който би попаднал евентуално изпуснатия уред.

3. Организирането и провеждането на спортните игри в училище става само в присъствието на преподавател.

4. На учениците строго се забранява катеренето по дърветата в двора на училището, по оградата, спортните съоръжения на физкултурната площадка и др.

5. Забранява се игра и хвърляне на остри или твърди предмети в училищния двор и физкултурната площадка.

6. Учениците се задължават строго да спазват указанията на учителя, водещ часовете по физическо възпитание.

7. Ако по време на час по физическо възпитание топката падне на улицата, ученикът внимателно излиза на уличното платно под наблюдението на преподавателя.

Чл.32 .Задължения на учениците за безопасно обучение във физкултурния салон и физкултурната площадка.

1. В часовете по физическо възпитание и спорт учениците са длъжни да се грижат за собствената си безопасност и за безопасността на другите ученици, които биха могли да пострадат при извършване от тях дейност.

2. В часовете по ФВС учениците са длъжни да бъдат със спортно облекло – анцуг, или спортни гащета, спортна фланелка и спортни обувки/маратонки/.

3. Освободените от ФВС по болест ученици предствят бележка от личния си лекар за определено време, а за един срок или за цяла година – от лекарска комисия.

4. Учениците, освободени от спортни занимания, са длъжни да присъстват в час.

5. Учениците ползват спортните уреди и съоръжения след указания от учителя

6. Учениците участват в часа с повишено внимание и дисциплина.

7. Учениците нямат право да създават конфликтни ситуации, застрашаващи здравето и живота на съучениците си

8. Учениците нямат право да дъвчат дъвки, бонбони, семки и други по време на час.

9. При упражнения с и на уреди са длъжни да спазват указанията на учителя.

10. Учениците са длъжни да опазват училищното имущество.

11. Учениците нямат право да използват нецензуриран език.

12. Забранено е ползването на мобилни телефони в час.

13. Забранява се носенето на пръстени, гривни, ланци и други предмети застрашаващи собственото и здравето на учениците.

14. Учениците участват в часовете по ФВС с необходимата активност и покриват всички нормативи

15. Всеки ученик с подписа си доказва, че е запознат с инструкциите за безопасност и се задължава да ги спазва.

Чл.32а Учителят по химия и опазване на околната среда носи отговорност за провеждане на учебните часове, **съгласно Приложение № 1**

Чл.32б Учителят по физика и астрономия носи отговорност за провеждане на учебните часове, **съгласно Приложение № 2.**

Чл.33

Противопожарна охрана

ал.1. С писмена заповед директорът определя длъжностното лице, което координира дейността по осигуряване на пожарна безопасност. **Същото е задължителен член на Комитета по условия на труд.**

ал. 2. Със заповед на директора се определят:

1. Пожаробезопасното използване на всички ел. уреди.

2. Организирането на противопожарна подготовка и инструктаж на работниците и служителите.

3. Поддържането и проверката на противопожарните уреди., съоръжения и средства за пожарогасене.

4. Директорът е длъжен при ремонтни работи, свързани с изключване на участъци от водопроводната мрежа, незабавно да уведоми РСПБЗН, гр. Раковски за вземане на необходимите мерки за осигуряване на пожарна безопасност на училищната сграда.

5. С оглед пожарната безопасност територията на училището системно се почиства от трева, растителност и други горими отпадъци.

ал. 3 Пушенето е забранено в сградата и района на учебното заведение.

Чл.34

При експлоатация, ремонт и поддържането на ел. инсталация, уреди и съоръжения не се допускат:

1. Използването на нестандартни или неизправни ел. уреди.
2. Използването на нестандартни предпазители и ел. табла.
3. Открито преминаване на транзитни кабели и проводници.
4. Използването на ел. ютии, котлони, бързовари и др. ел. уреди извън специално оборудвани за тази цел пожароопасни места, определени със заповед на директора.
5. Оставането без наблюдение на включени в ел. мрежата нагревателни уреди, телевизори, радиоапарати и други.
6. Работата на лица, непритежаващи необходимата квалификация.

Чл.35.

Преди есенно-зимния сезон отоплителните съоръжения и уреди се проверяват и ремонтират. В експлоатация се допускат изправни и стандартни уреди и съоръжения.

Чл.36

Лицата, извършващи почистването, зареждането и запалването на отоплителните уреди и съоръжения и тези, които ги използват, са отговорни за тяхната пожаробезопасна експлоатация.

Чл. 37

Комините се почистват от сажди в началото на отоплителния сезон и при необходимост, като се вземат мерки за пожарна безопасност.

Чл. 38

Евакуация

1. За евакуация на общо училищния състав се създават планове за евакуация от съответния етаж, с обозначение на стаите, евакуационните изходи, средствата за пожарогасене и сигнализация с необходимия пояснителен текст и се поставят в съответните коридори. Същите се разучават от целия училищен колектив с цел прилагането им при нужда.

2. Вратите определени като евакуационни трябва да бъдат свободни от всякакви материали и съоръжения. За осигуряване на бързото им отключване да има два специални комплекта ключове само за евакуационните врати, всичките ясно обозначени. Единият комплект се съхранява у касиер-домакина, а другият от помощния персонал на партерния етаж.

3. При провеждане на масови мероприятия на учениците трябва да присъства дежурен учител, инструктиран за правилата по ПАБ и правилата за евакуация на ученици в случай на пожар.

4. При изява на горния тип е забранено:

- произвеждането на светлинни ефекти с химически или други вещества, които могат да причинят пожар;

- да се гаси напълно светлината в помещението;

- да се поставя елхата /по време на новогодишни чествания/ на разстояние по-малко от 1м от тавана и стените, както и да се украсява тя с лесно горими играчки, свещи, бенгалски огън и др.

5.Използването на училищните помещения или дворове за несвойствени цели не е разрешено.

6. В случай на пожар директорът, а в негово отсъствие друг учител или служител, незабавно уведомява РСПБЗН, гр. Раковски.

7. За всеки пожар директорът незабавно уведомява и финансиращия орган при община Раковски и РУО гр. Пловдив.

Чл.39 Долекарска помощ

1. Да се ползват правилата, предназначени за обучение на работниците и служителите за оказване на първа долекарска помощ при увреждане здравето на хора при трудовата им дейност, утвърдени от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалните грижи.

2. Спазването на Правилата за оказване на първа долекарска помощ утвърдени на основание чл. 276 ал. 1 и ал. 2 от КТ и влезли в сила от 01.01.95г. е задължително.

3. При изпадане на ученици в гърч да се запази спокойствие, да се постави детето далеч от остри и горещи предмети, да се разхлабят пристягащите дрехи, да се постави тялото в странично положение и да се повика веднага училищният лекар или медицинското лице, обслужващо училището. Да не се правят опити за ограничаване на гърчовите движения и свестяване /пръскане с вода и изкуствено дишане, които влошават състоянието на детето/, да се изнесе на свеж въздух пострадалият и да не се дават течности и вода през устата.

4. При настъпване на алергичен шок на мястото на инфектиране да се постави турникет.

5. При колапс да се напляска лицето и да се напръска с вода, да се дадат тонизиращи напитки или вода.

6. При травматизъм да се направи компресивна превръзка, при счупване на крайник или открита фрактура да не се предприема нищо. При внезапно падане пострадалият се оставя на мястото на произшествието до идването на медицинския специалист, като се отстраняват наблюдателите и се оставят само двама преки свидетели на произшествието.

7. При повръщане да не се дават вода или течности през устата.

8. При удар от електрически ток да се освободи пострадалият от проводника при сигурни предпазни мерки – с дървен предмет. Пострадалият да се постави на пода с обърнати настрани глава без възглавница и да се започне външен сърдечен масаж, след което вдишване уста в уста или уста в нос.

Чл.40

Отопление

1. Работната температура в училищната сграда не бива да бъде под 14° С, а при наличие на гориво - в отоплителните граници 18-20° С. Във физкултурния салон температурата трябва да е 16-18°С .

2. Температурата по повърхността на радиаторите не бива да бъде по-висока от 70° С.

Чл.41

Осветление

1. Забранено е да се държат постоянно спуснати пердета в класните стаи, тъй като пречи на притока на светлина. Пускането на пердетата става по преценка на преподавателя, с оглед нуждите на урока.

2. Осветителните тела и инсталации трябва да са винаги в изправност и да са оборудвани с необходимия брой електрически лампи и глобуси. Те периодично трябва да се преглеждат, ремонтират и заменят повредените елементи.

3. Осветлението трябва да осигурява добра видимост и да дава възможност за работа на зрителния анализатор без неговото напъгане.

4. Захранването на осветителната мрежа и захранването на електроподаването на машини, апарати, съоръжения и други трябва да бъдат независими едно от друго.

5. Обезпечени от към осветление задължително трябва да бъдат всички помещения, в които работи помощно-обслужващия персонал, също и канцелариите на административния персонал.

6. Минимум веднъж на три месеца да се почистват от прах всички осветителни тела в училището.

Чл. 42 Пропускателен режим

I. Общи положения

1. Правилникът регламентира основните изисквания за пропускане и престояване на учители, служители, учащи се, родители и външни граждани.

2. Правилникът е задължителен за всички учители, служители, учащи се и външни граждани, посещаващи сградата и района на гимназията.

3. Контролът по спазването на пропускателния режим се осъществява от невъоръжена охрана, която работи по график, утвърден от Директора.

4. Настоящият правилник се поставя на информационно табло на входа на училището.

5. Посещенията при Директора на училището стават по утвърден график за приеман ден.

6. Всички класни ръководители в първия за учебната година ЧК и първата родителска среща, запознават учениците и родителите с правилника.

II. Ред за пропускане и престой на служители, граждани и мпе

1. Учители, служители, родители, учащи се и външни граждани се пропускат в сградата и района на училището след проверка от дежурния охранител на личните,служебните и ученическите карти, с изричното спазване на указаните вход-изход.

2. Гражданите, посещаващи директора и останалите ръководни длъжностни лица по различни поводи, се пропускат от дежурния охранител след разрешение на лицето, което ще бъде посетено, и след записване в Дневник за посещенията.

3. Учителите и служителите с прекратени трудови права, както и завършилите ученици се водят като външни лица, достъпа до сградата става при спазване на изискванията на ал.(2).

4. На посещаващите лица се забранява отклоняване извън заявените лица и помещения, а след посещенията следва незабавно да напуснат сградата.

5. Не се разрешава влизането в сградата и района на училището на лица, които:

- вдигат силен шум, породен от силна музика или от това, че се говори на висок глас;
- въвеждат със себе си външни лица, които не отговарят на условията на пропускателния режим;
- са въоръжени ;
- са с неадекватно поведение - пияни, дрогирани и с явни психически отклонения;
- внасят оръжие и взривни вещества ;
- внасят упойващи вещества, спиртни напитки и други, които при употреба биха застрашили живота и здравето на околните ;
- разпространяват, продават или рекламират литература и артикули с религиозно и порнографско съдържание ;
- проявяват педофилски и вандалски характер ;
- водят и разхождат кучета и други животни ;
- носят със себе си обемисти багажи, кашони, денкове и други подобни.

6. За ремонтни дейности се пропускат лица, по списък съгласуван и одобрен от директора.

7. Не се разрешава оставянето на багажи (чанти, куфари, сакове, торби и др. подобни) за съхраняване при дежурния охранител, както и оставянето им без надзор, в сградата и района на училището.

8. Не се разрешава приемане на неадресирани или съмнителни пратки, писма и пакети и внимателно се проверяват същите, както и преносителите им.

9. За участие в родителски срещи се допускат родители, настойници и близки на учениците по списък, подписан от класния ръководител.

10. Родителите (настойниците) могат да посещават преподавателите в регламентирания втори ЧК, на родителски срещи, в междучасията, без да ги отклоняват по време на час.

11. Посещение на родител при детето си в учебно време се извършва във фойето на партера. Същите не се регистрират и нямат право на достъп до други части на сградата.

12. Забранява се паркирането на МПС пред входовете на училището.

13. Влизането в района (прилежащите дворни площи на училището) на МПС се регламентира със заповед на директора.

14. Забранява се внасянето на храна от учениците в коридорите, кабинетите и класните стаи. За закуска да се ползват дворните пространства на училището.

За всички нерегламентирани в този Правилник случаи , свързани с безопасните условия на обучение, възпитание и труд в ПГСС, Директорът издава писмена заповед.

III. Ред за внасяне и изнасяне на багажи, товари, техника, технически средства и имущество

1. Внасянето и изнасянето на багажи, товари, техника, технически средства и имущество в и от сградата на училището, става след получено разрешение от директора.

2. При констатиране на нарушения при внасянето и изнасянето на багажи, товари, техника, технически средства и имущество в и от сградата на училището се докладва на директора, а при необходимост и на съответното РПУ.

Мерки за повишаване бдителността с цел опазване живота и здравето на всички, присъстващи на територията на ПГСС и материалните ценности.

1. Проверка на аварийните изходи на сградата, разчистване на коридорите и общите помещения от излишни материали.
2. Обсъждане на вариантите за евакуация от сградата според съществуващите изходи.
3. Извършване на проверка на състоянието на осветлението, пожароизвестителните и пожарогасителните системи, системата за видеонаблюдение и др., изградени в сградите.
4. Извършване на инструктаж на всички служители за действие при извънредни ситуации, запознаване с планове, разчети и др.
5. Повишаване на бдителността на всички служители относно осигуряване на безопасността и сигурността на организирани мероприятия с масово пребиваване на ученици.
6. Повишаване на бдителността на всички учители и служители за спазване на мерките за работа в условията на COVID -19 с цел опазване на здравето на всички.

**РАЗДЕЛ V
ДЕЙСТВИЯ ПРИ БЕДСТВИЯ И АВАРИИ**

Чл.43

Определение – под бедствие се разбира: земетресения, пожари, наводнения, терористични актове и други.

За борба с бедствията и защита на личния състав, училището действа със започването на бедствието като формиране на “Гражданска защита”.

Състав на формирането:

1. Началник на формирането – директорът на училището, а при негово отсъствие – помощник-директора на училището.
2. Координатор и лице за свързка – компетентно лице, определено със заповед на директора.
3. Във всеки клас се изграждат единици със следната структура:
 - командир – учителят, предаващ на класа по време на бедствието; класът се разделя на две отделения с командири и помощник-командири.

Когато учителят не е в състояние да изпълнява функциите си, същите се поемат от Командира на първо отделение, а неговите от помощник-командира. Учителят – командир извежда личния състав по най-бърз и безопасен начин, на подходящо място, съгласно разработена и окачена на стената схема.

Предварително изграждане на структурите на “Гражданска защита”.

1. Оборудване на етажите с противопожарни табла и съоръжения.

2. Оборудване на шкафовете със средства за аварийна евакуация при разрушено стълбище.
3. Провеждане на тренировъчно занятие при внезапност на “събитието”.

РАЗДЕЛ VI

ОСИГУРЯВАНЕ НА ЛИЧНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА И РАБОТНИ ОБЛЕКЛА

Чл. 44

1. На работещите се осигуряват необходимите лични предпазни средства и работни облекла съгласно реда и изискванията на нормативните актове за безопасност, хигиена на труда и противопожарната охрана.

2. Не се допускат на работа лица, които са без изискващите се за съответния вид работа лични предпазни средства и работни облекла и не са обучени и инструктирани за ползването им.

Чл. 45

В училището се утвърждава списък на работните места и видовете работа, за която на работещите се осигуряват лични предпазни средства и специални работни облекла, определят се вида, срока на износване и условията за използването им.

РАЗДЕЛ VII

ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗБУОВТ В УСЛОВИЯТА НА COVID -19

Мерки, свързани с работата и провеждането на учебно-възпитателния процес в ПГСС в условията на COWOD -19, свързани с опазване на здравето на учениците, учителите, служителите и на всички, пребиваващи на територията на ПГСС.

А: Запознаване със заповед РД-.....2021г.

Б: Организация на учебния процес

1. Да се определят отделни класни стаи за различните паралелки, при което учителите се местят, а не учениците: 1 каб.-..... ,2каб.-....., 3 каб.-....., 5каб.-....., 6 каб.-....., 23 каб....., 24каб.-....., 25 каб.-..... А , 26 каб.-....., Изолатор-... каб. Необходими са обозначителни табели, дезинфектант във всяка класна стая. Срок:10.09

2. Да се ограничи използването на кабинети само при липса на други възможности за осъществяване на обучението по съответния учебен предмет – напр. ИКТ кабинет, работилници и физкултурен салон.

3. Да се използва един/а учебен чин/учебна маса от един ученик и разполагане на местата за сядане на учениците шахматно, (при малочислени паралелки и по-големи класни стаи).

4. Да се осигури физическо разстояние между масата/катедрата/бюрото на учителя и първия ред маси/чинове на учениците, в т.ч. и чрез освобождаване на първия ред маси/чинове, с цел спазване на дистанция от поне 1,5 метра по време на обучение, където е приложимо, особено при работата на учителите с повече от една паралелка. Учителят да не се разхожда между учениците.

5. Да се намалят ненужните предмети в коридори/класни стаи.

Коридори и стълбища

1. Да се обозначи еднопосочно придвижване в коридорите и по стълбите. Необходими са обозначителни ленти и материали.

2. Да се следи за спазване правилата за влизането и излизането в сградата на училището, без струпване на входа и при спазване на дистанция.

Междучасия. Тоалетни/санитарни помещения

1. Да се определи максимален брой ученици, които могат да влизат, в зависимост от капацитета. Необходими консумативи – течен сапун, дезинфектант,

Входове

1. Да се осигури лице, отговарящо за пропускателния режим на всеки вход. Необходими консумативи-дезинфектант, термометър.

2. Разделяне на паралелките при ползване на различните входове – централен и аварийен. Необходими са указателни табели Вход/Изход.

Бюфети

1. Да се обособят зони за хранене за отделните паралелки- училищен двор. Необходими са консумативи за разчертаване на училищния двор.

2. Да не се допускат опашки от близкостоящи ученици (когато са паралелки, които не си взаимодействат)

3. Да не се допуска споделяне на храни и напитки.

Училищен двор

1. Да се осигури максимално ограничаване на влизането на външни лица в сградата на училището чрез маркиране на зони за достъп на родители в двора и в близост до оградата на сградата. Необходима информационна табели
2. Да се раздели двора на зони за отделни паралелки.

Недопускане на външни лица в дворовете и през почивните дни. Комуникация.

Учителска стая

1. Да се спазва изискуемата безопасна дистанция между учители и на престоя им в учителската стая
2. Препоръчително по-голяма част от комуникацията да се осъществява в електронна среда (по телефон, електронна поща, платформи и др.), а при необходимост от пряка комуникация се спазват изискванията на физическа дистанция и носене на защитни маски или шлем. Необходими са защитни маски и щлемове за персонала
3. Да се комуникира с родителите предимно чрез електронни средства, а индивидуалните срещи и консултации се провеждат по предварителна уговорка и при спазване на изискванията на МЗ.
3. Да се планират родителски срещи, събрания на Обществения съвет, общи събрания и педагогически съвети в електронна среда, а при нужда от пряка комуникация в по-голямо помещение, което гарантира спазване на правилата на МЗ.

Физкултурен салон

Да се използва физкултурния салон само в месеците, когато не е възможно провеждане на часовете на открито и възможност за провеждане на часа и в други подходящи помещения в училището. При невъзможност, поради спецификата на сезона, във физкултурния салон да се провеждат часовете само на един клас.

Пречистване на въздуха

Да се проветряват класните стаи след всеки учебен час.

ИНСТРУКЦИЯ
ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КАБИНЕТА ПО ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА

I. Общи положения

1. Тази инструкция урежда основните положения във връзка с:

- организацията на работа в кабинета по химия;
- задълженията на педагогическия персонал;
- правата и задълженията на учениците, свързани с работата в кабинета по химия.

2. Инструкцията се издава, за да се осигури изпълнение на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание и труд и на нормативните актове в областта на безопасността на труда.

II. Изисквания към кабинета по химия

1. В кабинета (лабораторията) по химия е необходимо да се осигурят:

- противопожарни средства и медикаменти;
- приспособления за промиване на очите от капки киселина, основа и др.;
- аптечка за първа помощ по преценка на училищния лекар.

2. Кабинетът трябва да разполага с необходимото резервно осветление.

3. Осветлението се осигурява от независим източник.

4. Изискванията за съхранение на химичните вещества са следните:

- нормите за допустимото количество опасни за живота и здравето вещества за съхранение следва да са съобразени с кубатурата на хранилището;
- лесно запалимите материали се съхраняват в металически шкафове;
- достъп до хранилището може да има само учителят по химия;
- в хранилището за съхраняване на киселините и основите е забранено да се консумират хранителни продукти и да се пие вода. В тях не се допускат външни лица;
- на входа на хранилището се поставят табели „Вход – забранен“, или „Лесно запалителни течности“;
- химичните реактиви се съхраняват в метален шкаф, който се заключва;

- всички реактиви следва да се съхраняват в пластмасови, стъклени или керамични съдове, затварящи се плътно. На съдовете трябва да са залепени етикети с названието и концентрацията на веществото;
- на отровните вещества се поставя надпис „отрова“, а на горящите – „огнеопасно“;
- химически активните метали като натрий, калий и калций трябва да се съхраняват в добре уплътнени стъклени шишета. При счупване на шишетата те взаимодействат с водата, ако подът е мокър, отделяйки топлина и запалими или взривоопасни газове. Някои катализатори на полимеризацията, такива като алуминиеви съединения от класа на алкилите, реагират и силно горят при контакт с вода;
- вземането на алкалните метали, както и техните оксиди и хидроксида, да се извършва с пластмасови лъжички или пинсети с пластмасови краища;
- задължително е киселините, основите и другите реактиви да се съхраняват отделно;
- съхраняването на киселините и основите трябва да се извършва само в оригинална опаковка, в изправни и здрави съдове, добре и сигурно затворени и с етикети за съдържанието им;
- забранява се откритото съхраняване на лакоматериали, тяхното разливане по подове, допускането им в близост до горящи печки и нагревателни тела, паленето на печки с тях, допускането на пушене, палене на огън и парцали, шмиргелене, заваряване, ползване на инструменти, които образуват искри, открити лампи и др. поради голяма опасност от взривяване, възпламеняване и запалване на лесно бзапалителните течности, които могат да причинят пожари и тежко и съдбоносно обгаряне на учителя и учениците;
- не се допуска изсипването на запалими течности и киселини в шишета, кожуси и др. съдове, оставянето им по маси, столове, прозорци и други места. При работа с азотна, солна киселина и др. в кабинета е абсолютно задължително ползването на лични предпазни средства, изправни гумени ботуши, гумени ръкавици, гумени престилки, предпазен щит, очила за очите и лицето и вълнен костюм;
- не се допуска на едно място да се съхраняват киселини, основи и др. леснозапалителни течности, като спирт, терпентин, камфор, бои на талаш, стърготини и др., които под действието на азотната киселина могат да се запалят и взривят; противопоказно е на едно място да се съхранява оцетната и другите киселини.

III. Задължения и отговорности на учителя

1. За безопасно провеждане на учебните занятия, учителят е длъжен:

- преди започване на лабораторни занятия да инструктира учениците по безопасните методи на провеждане на предстоящите опити, като обърне вниманието им върху опасните моменти;
- да запознава учениците с възможните последици в случай на неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди;
- преди започване на занятие свързано с опити, предварително да попълни всичко необходимо в работната тетрадка за инструктаж. Да провери състоянието и да подготви уредите, материалите, приборите, работните места, предпазните средства и всичко друго необходимо за безопасна работа;
- да не допуска провеждане на практическа работа в кабинета от ученици без да са осигурени с лични предпазни средства (когато е необходимо);
- през време на работата в кабинета да наблюдава и следи постоянно за действията на учениците и състоянието на ползваните уреди и материали. При забелязване на неизправности в уредите, незабавно да ги изключва от действие.

IV. Задължения и отговорности на учениците

1. Учениците са задължени с цел безопасно провеждане на учебните часове да спазват следното поведение:

- да влизат и напускат кабинета само с учителя;
- не се допуска ученици да работят самостоятелно, без наблюдаването на учителя;
- провеждането на лабораторни упражнения става само в присъствието на учителя;
- при възникване на неясноти след започване на работа по опита, учениците са длъжни незабавно да поискат съвет от учителя;
- всеки ученик поддържа ред и чистота на работното си място, като спазва всички изисквания за техника на безопасност;
- да са подготвени за провеждане на самостоятелна работа с химикали и лесно запалими течности и киселини;
- лесно възпламеняващи се течности (етер, бензин, ацетон) по време на провеждане на опити трябва да се поставят далеч от нагреватели, които могат да предизвикат възпламеняването им. Преливането на тези течности трябва да става над специална

куюета, като не се допуска разливането им. При работа с такива течности не бива да се пуши, да се пали кибрит или запалка;

– при разливане на етер, бензин или други лесно запалими течности в лабораторията да се загасят всички нагревателни уреди и спиртни лампи, а помещението да се проветри;

– не бива да се пали спиртна лампа от друга горяща спиртна лампа. За избягване на взрив не се допуска изгаряне на спирта повече от $2/3$ от обема на съда. Спиртните лампи да не се гасят чрез духане, а само с капачките им;

– не се разрешава бутането, влаченето, обръщането, търкалянето на съдовете с опасни вещества до предназначението им поради опасности от пробиване, изтичане и др.;

– забранено е пренасянето и преливането на разяждащи и отровни химични вещества;

– всички остатъци от разтвори на отровните вещества се изхвърлят или унищожават на места, посочени от учителя по време на опитите;

– забранява се директното изхвърляне в канализацията на отработените разтвори, отрови, запалителни и разяждащи вещества;

– събраните отработени вещества се събират в съдове и след неутрализацията им се изливат в канализацията.

2. При работа с химични веществата са приложими следните забрани за учениците:

– да не се опитват на вкус веществата;

– да не се използват неизмити съдове;

– да не хващат реактивни стъкла и банки с мокри или сапунени ръце;

– да не насочват отворите на епруветките към хора или към собствените си лица;

– да изнасят извън кабинетите химически вещества;

– да се внасят храна и да се хранят в химическите лаборатории;

– да не се пипат с ръце химикалите;

– да не се пипат без разрешение на учителя лабораторните проби и уреди;

– да не работят с концентрирани киселини и разтвори на разяждащи основи;

– да не използват бензин като гориво.

V. Възможни рискове и опасности, при които възникват злополуки

1. За безопасното протичане на учебните часове учениците следва да познават възможните рискове и опасности, при които могат да възникнат злополуки:

- Парите, които се образуват от киселините, са отровни, действат раздразнително на дихателните пътища, затрудняват дишането, разрушават зъбите, роговицата на очите, причиняват конюнктивити и много други.
- Наливането на азотна киселина или смес от азотна и сярна киселина в замърсени и мокри съдове е много опасно, тъй като от отделящата се в голямо количество топлина и образуването на газове може да се пръснат, което да доведе до злополука.
- При обработка на метали с азотна киселина, при разливането ѝ по пода и земята, а също при съхраняването ѝ в открити съдове се отделя в голямо количество жълточервен газ – азотен двуокис, който е силно отровен за човека и може да доведе до смърт. Пределно допустимата концентрация на азотния двуокис е 0.005 % мг/л. Отделя се и водород, който с въздуха образува експлозивни смеси.
- Съдовете с киселина трябва да имат табелка или етикет с четливо обозначение за наименованията на киселините. Същите задължително да се съхраняват в специални складове. Не трябва да се поставят под прякото непосредствено въздействие на слънчеви лъчи и нагreti предмети, тъй като от налягането, което се създава от парите, съдът може да се спуска.
- Когато се налага разреждането на киселини с вода, те се наливат с тънка струя във водата, в никакъв случай обратно, тъй като водата се прегрява до кипене, което може да предизвика изпръскване на киселина, която може да причини изгаряне на учителя и учениците.
- Корозивнодействащи вещества са силните киселини, основи и други вещества, които предизвикват изгаряния или раздразване на кожата, лигавиците или очите или които увреждат болшинството материали. Типични примери са: флуоро-водородна киселина, солна киселина, сярна киселина, азотна киселина, мравчена киселина и хлорна киселина. Такива материали могат да повредят контейнерите, в които се съдържат, и проникнат в атмосферата на помещенията; някои са летливи, а други агресивно реагират с влагата, органични вещества или други химични вещества. Киселинните пари могат да подложат на корозивно действие конструкционни материали и оборудване и да окажат отровно въздействие върху учениците. Такива материали трябва да се съхраняват в прохладни места, но при температура, която е значително по-висока от точката им на замръзване, тъй

като веществата, като напр. оцетна киселина, могат да замръзнат при относително висока температура, да разрушат контейнера и да изтекат, когато температурата се вдигне отново над точката на замръзване. Хлорната киселина, освен че е високо корозивна, се явява също така и мощен окислител, който може да предизвика пожар и взрив. Царската вода (Aqui regia) има три опасни свойства:

- (1) тя демонстрира корозивнодействащи свойства, дължащи се на солната киселина и азотната киселина;
- (2) тя е мощен окислител; и
- (3) прилагането на незначително количество топлина води до образуване на нитрозилхлорид, високо токсичен газ.

VI. Предприемане на мерки за безопасност при произшествия и аварии

1. При възникване на аварии и злополуки се предприемат следните мерки за безопасност:

– При падането на киселина, върху която и да е част от тялото е необходимо незабавно поразеното място да се измие продължително с обилна струя вода, след което засегнатото място да се неутрализира с 1 % разтвор от сода бикарбонат или се намазва с алкална мас, вазелин или ланолин по равни части с 1 % натриев бикарбонат.

– При отравяне с пари от разтворители: ацетон, бензин, терпентин, тулуол, алкохоли и други е необходимо следното:

а) Пострадалият незабавно да се изнесе на чист въздух, прави му се изкуствено дишане, ако е необходимо, дава му се чай, кафе.

б) При попадане на боя или разтворители в очите да се промиват.

в) При попадане върху кожата на втвърдители, съдържащи прекиси, пострадалото място да се измие незабавно с етилов спирт, след това с вода и сапун.

г) При попадане в очите на втвърдители, съдържащи прекиси, незабавно да се промият с 2 % разтвор на натриев бикарбонат.

д) При попадане в очите на втвърдители за епоксидна смола незабавно да се промият.

2. Необходимо е в кабинета да има запас от неутрализиращи вещества, в случай на попадане на киселини или основи върху кожата на човека или дрехите.

3. В химическите лаборатории се обзавеждат аптечки с необходимите медикаменти за оказване на помощ при необходимост.

4. При много тежки случаи незабавно се търси лекарска помощ.

5. Средствата за пожароизвестяване трябва да бъдат разположени в или близо до складовите помещения. Всички ученици трябва да бъдат запознати за начините за работа с пожарогасителните средства.

6. Абсолютно необходимо е учителят да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонение от нормалното незабавно да се потърси медицинска помощ.

7. При пожар първо трябва да се изведат бързо учениците от помещението и да се повика помощ.

8. При топлинни изгаряния обгореното място се промива с 1 % разтвор на калиев перманганат, след което се намазва с паста против изгаряния. При заливане с киселини или основи мястото се почиства, като течността се попива леко с мека кърпа, а след това се облива обилно с вода, която се сменя със съответно противоположно действащи разтвори – на натриев хидрогенкарбонат или на разрежена оцетна, лимонена киселина.

9. При изпръскване на киселина в очите се прави бързо промивка с вода, а след това с разреден разтвор на натриев хидрогенкарбонат.

10. При изпръскване на основа в очите се прави бързо промивка с вода, а след това с 3 % разтвор на борна киселина или разреден разтвор на оцетна киселина. При изгаряне с бром мястото се промива с 1 % разтвор на фенол. При отравяне с алкални разтвори на основи и соли на пострадалия се дава да пие 3 % разтвор на оцетна или лимонена киселина, без да се правят опити за предизвикване на повръщане.

При отравяне с киселини на пострадалия се дава да пие 3 % разтвор на натриев хидрогенкарбонат или суспензия от магнезиев оксид или утаен калциев карбонат, без да се правят опити за предизвикване на повръщане.

11. При отравяне със серен диоксид и азотен диоксид след изнасяне на чист въздух на пострадалия се дава да пие прясно мляко с натриев хидрогенкарбонат.

При отравяне с основи, медни и живачни съединения у пострадалия се предизвиква повръщане и му се дава вътрешно активен въглен и магнезиев сулфат като очистително средство. При отравяне с хлор или бром се вдишват пари на смес от равни части спирт и 25 % разтвор на амоняк.

12. При изпадане в безсъзнание пострадалият се изнася на чист въздух и му се дава да вдишва амоняк, а при нужда се прави и изкуствено дишане.

ИНСТРУКЦИЯ

ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КАБИНЕТА ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

I. Общи положения

1. Тази инструкция урежда основните положения във връзка с:

- организацията на работа в кабинета по физика и астрономия;
- задълженията на педагогическия персонал;
- правата и задълженията на учениците, свързани с работата в кабинета по физика и астрономия.

2. Инструкцията се издава за да се осигури изпълнение на Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание и труд и на нормативните актове в областта на безопасността на труда.

II. Изисквания към кабинета по физика и астрономия

1. За осигуряване на безопасна среда при провеждане на учебните занятия, кабинета по физика трябва да отговаря на следните изисквания:

- да бъде сух, равен и с електроизолационен под;
- осветлението и вентилацията трябва да отговарят на нормативните изисквания;
- необходимо е да бъдат поставени щори или други средства за затъмняване, необходими при специални опити;
- задължително е наличието на централно разпределително табло с постоянен, променлив и трифазен ток;
- да бъдат поставени две мивки, с оглед на възможност за провеждане на опити с турбина, водна помпа и др.;
- съхраняването на уреди и апаратура, необходима за работата да се извършва в отделно помещение (хранилище), разположено в непосредствена близост до кабинета;
- електрическата инсталация и всички използвани електроуреди, съоръжения, инсталации, шнурове, контакти и др. трябва да са обезопасени против директен и индиректен допир;

– между работните места трябва да има достатъчно разстояние, за да могат учениците свободно да разгърнат схемата на своите упражнения, без да си пречат и без да има опасност от докосване на тоководещите части от съседното работно място;

– да има оборудвана аптечка за оказване на първа медицинска помощ.

III. Права и задължения на учителите и учениците за безопасно провеждане на учебните занятия

1. Учителите са длъжни да запознават учениците със съдържанието на настоящата инструкция в началото на всеки учебен срок.

2. Учителят поставя инструкцията на специално определено място в кабинета по физика.

3. В началото на учебната година и периодично се провежда начален, съответно периодичен инструктаж на учениците. Всеки проведен инструктаж се регистрира в книгите за инструктаж, което се удостоверява с подписите на учениците.

4. Инструктаж на работното място се провежда в началото на часовете за лабораторни упражнения или други практически занятия. Учителят извършва инструктаж на учениците за безопасна работа, който е съобразен с темата на занятието. Необходимо е да се обясни ясно и подробно същността и начините на осъществяване на предстоящите дейности.

5. За безопасното провеждане на учебните занятия, учителят е длъжен:

– да провежда посочените инструктажи;

– да дава разяснения на учениците и по време на занятието;

– да не допускат присъствие на ученици в кабинета преди учебния час и по време на междучасие;

– включване, изключване и всякакъв вид манипулации, предвидени в упражнението, трябва да се извършат след обстойна проверка на схемата от учителя;

– да включва и изключва електроподаването за работните електрически табла при съблюдаване на мерките за сигурност;

– да запознава учениците с възможните последици в случай при неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди;

– да дава ясни и недвусмислени указания и нареждания за безопасна работа в кабинета;

– да не допуска провеждане на практическа работа в кабинета от ученици без да са осигурени с налично работно облекло и лични предпазни средства (когато е необходимо);

– да спазва нормативите за допустимото количество материали и условията, при които могат да се съхраняват в кабинета;

– при неспазване на изискванията за безопасност от страна на учениците да взема съответни мерки, включително и отстраняване от дейност.

6. Учениците са длъжни:

– да влизат в кабинета единствено придружавани от учителя. Забранява се пребиваването на ученици в кабинета по време на междучасията;

– забранява се влизането на учениците в спомагателните помещения към кабинетите (хранилище) без разрешение учителя;

– преди започване на практическа дейност ученикът е длъжен да проучи добре отнасящият се до него теоретичен материал. Работата му трябва да бъде осмислена, да се провежда внимателно, прецизно и съобразно указанията на учителя;

– учениците трябва задължително да се обръщат към учителя за обяснения, разяснения и помощ, неяснота и несигурност;

– забранено е изнасянето на уреди или апаратура извън кабинета;

– включване, изключване и всякакъв вид манипулации, предвидени в едно упражнение, трябва да се извършват след обстойна проверка на схемата от учителя;

– забранено е използването на реактиви без надпис или с неясен такъв;

– всички опити се извършват с малки възможно най-малки разходи на реактиви, ел. ток, вода и др., съгласно указанията на учителя или използваната литература;

– забранено е да се правят каквито и да било изменения в режима на работа без знанието на учителя;

– не се оставят без надзор включени прибори, апарати, ел. нагреватели, запалени спиртни лампи, отворени водни кранове и др.;

– при сглобяване на апаратури и макети за лабораторни и фронтални експерименти специално внимание следва да се обръща на стабилното им закрепване;

– при провеждането на лабораторни работи и/или фронтални експерименти, трябва да се спазва строга дисциплина и порядък;

– съставянето на ел. вериги, монтажни и ремонтни работи трябва да се извършват само при изключен източник на напрежение;

- при съставяне на ел. вериги, всеки сам трябва да се пази от докосването на оголени тоководещи части, намиращи се под напрежение и да работи само със сухи ръце. Строго се забранява включването на апаратура с мокри ръце;
- забранява се работата с неизолирани проводници, включени под напрежение по-високо от 36V, както и докосването с ръце на клемите на източници на електродвижещо напрежение;
- забранява се преместването на уреди, включени в електромерната;
- при завършване на работа електрическите вериги се развалят едва след като е изключено напрежението, след което работното място се почиства и подрежда;
- всяко повторение на опита или извършването на други става само със съгласието на учителя;
- учениците са длъжни да поддържат ред на работното място, като използват уредите съобразно указанията на учителя;
- строго е забранено внасянето на храна и напитки и консумирането им в кабинета по физика.

IV. Мерки за предпазване от рискови ситуации и оказване на първа помощ при злополуки

1. За предприемане на необходимите мерки с цел осигуряване на безопасност

от аварии и злополуки се предприема следното:

- пожарната безопасност в кабинетите по физика се организира в съответствие с утвърдената Наредба за пожарна безопасност;
- при възникване на пожар в кабинетите по физика се използва пожарогасител или пясък;
- забранено е използването на вода за гасене на горящи ел. инсталации и на бурно реагиращи с нея вещества;
- при запалване на дрехите запаленото място се покрива бързо с друга дреха или противопожарно платно (ако има такова);
- пожароопасните материали, като филмови ленти, лепило, спирт и др. се

държат далеч от открит огън и силни топлинни източници на светлина;

– термичните изгаряния не се промиват с вода. При леки изгаряния засегнатите участъци се промиват с алкохол или воден разтвор на калиев перманганат, намазват се със смес от равни количества леноно масло и варна вода и се покриват с чиста и суха покривка. При тежки изгаряния се търси спешно лекарска помощ;

– при поражение от ел. ток първо се изключва захранването и ако пострадалият е изгубил съзнание, се проверява работата на дихателната и кръвоносната система, като при необходимост се прилага изкуствено дишане и сърдечен масаж. Извиква се медицински екип. След нормализиране на дишането, пострадалият се завива с топла дреха;

– не се допуска непосредствено въздействие на силни светлинни източници върху очите, например виране в лампата на шрайбпроектора или директно поглеждане към светлинния поток на учебния лазер;

– при използване на живачен термометър трябва да се работи много внимателно с него, за да не се счупи. Живачните пари са силно отровни! При такъв инцидент, веднага се съобщава на учениците и учителя в кабинета, за да се вземат необходимите мерки. А именно учениците да напуснат по най-бързия начин кабинета;

– при механично нараняване раната се промива с 3 % разтвор на водороден пероксид (кислородна вода), отстраняват се механичните парченца в раната и се прави дезинфекция с йодна тинктура и превръзка;

– при попадане на разяждащи вещества върху кожата те първо се отстраняват механично: течните – чрез попиване и изтриване със суха кърпа; твърдите – чрез изтръскване и избърсване. Ако веществото е разтворимо във вода се прави обилно измиване в продължение на 15 минути.

След това мястото се обработва със следните разтвори:

– при изгаряне с киселини – с 5 % разтвор на натриев карбонат или натриев хидрогенкарбонат (сода за хляб);

– при изгаряне с основи – с 5 % разтвори на слаби органични киселини (оцетна, лимонена и други).